

A Dunamelléki Református Egyházkerület 1948. május hó 11-én d.e. 11 órakor Budapesten tartott rendkívüli közgyűlésének jegyzőkönyve.

[Rögzítve 1995-97-ben OTKA támogatással T 18588 alap kutatás keretében.]

1. jkvsz

A rendkívüli közgyűlés tagjai eléneklik a CXXX. zsoltár 1-3. verseit, amely után püspök úr felolvassa a I. Péter 5:10-11 versét és buzgó imádsággal vezeti a lelkeket Istenhez.

2. jkvsz

Szűts Gedeon dr. vértessaljai egyházmegyei gondnok, mint egyházkerületi főgondnok helyettes a megjelentek szíves köszöntése után az elnökség nevében a rendkívüli közgyűlést megnyitja.

3. jkvsz

Egyházkerületi lelkészi főjegyző a jelenlevők számbavétele céljából felolvassa az egyházkerületi rendkívüli közgyűlés alkotó tagjainak névsorát.

Jelen vannak:

A) Elnökség: Dr. Ravasz László püspök és dr. Szűts Gedeon vértessaljai egyházmegyei gondnok, egyházkerületi főgondnok helyettes.

B) Esperesek: Szabó Imre budapesti egyházmegyei, Benkő, István pestkörnyéki egyházmegyei, Nagy Ákos felsőbaranyai egyházmegyei, Rúzsza József külsősomogyi egyházmegyei, Vargha Tamás solti egyházmegyei, Jóba József kecskeméti egyházmegyei, Dr. Ecsedy Aladár pesti egyházmegyei, Tóth Lajos tolnai egyházmegyei esperes és Kálmán János vértessaljai egyházmegyei tanácsbíró, mint esperes helyettes.

C) Egyházmegyei gondnokok:

Dr. Szűts Gedeon vértessaljai egyházmegyei, dr. Réthey Ferenc pestkörnyéki egyházmegyei, dr. Teleki László pesti egyházmegyei, Kardos János dr. solti egyházmegyei, Rácz Jenő dr. külsősomogyi egyházmegyei, Benkő Ferenc dr. budapesti egyházmegyei, Dobos Sándor dr. kecskeméti egyházmegyei, Gaál Dezső dr. tolnai egyházmegyei gondnok és dr. Kenessey Aladár felsőbaranyai egyházmegyei gondnok helyettes.

D) Egyházkerületi tanácsbírák

Lelkésziek: Göde Lajos, Szabó Balázs, Muraközy Gyula, Hörömpő Ferenc, Okos Gyula, Tóth Lajos, Victor János dr., Demjén István, Nyáry Pál, Budai Gergely dr., Patay Pál dr., Kovács Bálint, Füle József és Csekey Sándor dr.

Világiak: Szabó Béla dr., Kolozsváry Bálint dr., Jalsoviczky Károly dr., Boér Elek dr., Kelemen Kornél dr., Pataky Tibor dr., Gesztelyi Nagy László dr., Teleki József, Kiss Gyula, Szarka Lajos dr., Miklós Géza dr., Jékely Lajos, Kiss József dr., Szász István dr. és Paál István.

E) Egyházkerületi tisztviselők:

Muraközy Gyula lelkészi főjegyző, Borsos Endre dr. világi főjegyző, Hörömpő Dezső, Szabolcska László dr, Pap László dr. lelkészi jegyzők, Harsányi György dr., Imre József dr. és Makkai László dr. világi jegyzők; Benedek Tamás egyházkerületi ügyész, Dr. Nagy Sándor egyházkerületi tanácsos és levéltárnok, Deák Béla egyházkerületi számvevő és vagyongazdálkodó.

F) Az egyházmegyék képviselői:

1. A budapesti egyházmegyéből: Kutas Emil, Takáts Károly, Haypál Béla és dr. Szabolcska László lelkészi; Gergely István, Dr. Csilléry Béla, Csécsi Nagy Imre és dr. Lázár Ferenc világi képviselők.
2. A felsőbaranyai egyházmegyéből: Kovács József lelkészi és dr. Kenessey Aladár világi képviselők.
3. A kecskeméti egyházmegyéből: Bükki Zsigmond, Sárközy József és Vásárhelyi Pál lelkészi; F. Szabó Dezső, Pásthay Sándor és dr. Torday Lajos világi képviselők.
4. A külsősomogyi egyházmegyéből: Kovács Szilárd lelkészi és Ternai Jenő világi képviselők.
5. A pesti egyházmegyéből: Deme László és Pungur Béla lelkészi; Dr. Szilágyi László és dr. Dabasi Halász Mihály világi képviselők.
6. A pestkörnyéki egyházmegyéből: Szabó Miklós és Kovács József lelkészi; id. dr. Gyökössy Endre és dr. Szenyéri Ernő világi képviselők.

7. Solti egyházmegyéből: Hettesheimer Fülöp és Soós Ferenc lelkészi; Becze András és dr. Paál István világi képviselők.

8. A tolnai egyházmegyéből: Imreh Károly lelkészi és Szüle Dénes dr. világi képviselők.

9. A vértessaljai egyházmegyéből: Kulifay Gyula lelkészi és Bátor Lajos világi képviselők.

G) A fő- és középiskolák képviselői:

1. A budapesti theol. akadémia képviselőjében: Dr. Pap László theol. akad. igazgató.

2. A kecskeméti országos jogakadémia részéről:

3. A budapesti gimnázium részéről; Kondói Kiss József dr. igazgató.

4. A kecskeméti gimnázium részéről: Szemerey Andor igazgató.

5. A kiskunhalasi gimnázium részéről: Gulyás Sándor igazgató.

6. A kunszentmiklósi gimnázium részéről: Illyés Bálint helyettes igazgató.

7. A nagykőrösi gimnázium részéről: Jánossy Sándor mb. igazgató.

8. A gyönki gimnázium részéről: Ternai Jenő igazgató.

9. A Baár-Madas leánygimnázium részéről: Dr. Ványi Ferenc igazgató.

10. A kecskeméti leánygimnázium részéről: Tóth Endre lelkipásztor.

11. A kecskeméti tanítóképző-intézet részéről: Gulyás István tanár.

12. A nagykőrösi tanítóképző-intézet részéről: Váczy Ferenc igazgató.

H) A polgári iskolák képviselőjében: Torma Gábor igazgató.

I) Az elemi iskolák képviselőjében: Pál Lajos nagykőrösi, Kiss Ferenc kölesdi, Monori Sándor péceli, Pataki Ferenc makádi és Szabó Kálmán pákozdi tanítók.

Kimentették magukat Kovács J. István lelkészi és Kiss Roland világi tanácsbírák, továbbá Kardos Mihály tanító képviselő.

(H) Egyházkerületi rendkívüli közgyűlés a távolmaradottak kimentését tudomásul veszi és a határozatképességet megállapítja.

4. jkvsz

A jegyzőkönyv hitelesítésére vonatkozóan az elnökség kihirdeti, hogy az egyházkerületi szabályrendelet értelmében

(H) a határozatoknak az előadók részéről való aláírásával történik. A közgyűlés által módosított határozatokat az előadók a közgyűlés végén felolvassák és aláírják.

5. jkvsz

Egyházkerületi közgyűlésünk 10-1947. számú határozatával az E. T. 1933. évi I. t.c. 123. §-a alapján - a püspök és az egyházkerületi főgondnok kivételével - az egyházkerület összes tisztviselőire nézve általános tisztújítást rendelt el.

A szavazatok felbontására kiküldött bizottság betérjeszti az 1948. évi február hó 9-én tartott ülésének jegyzőkönyvét. E szerint a beadatott 624 érvényes szavazatból.

a) a 18 lelkészi tanácsbírói tisztség betöltésénél Kovács Jó István ny. budapesti theol. akad. tanár, Magyar Biblia Társulati lelkész 624, Okos Gyula ókéskei lelkipásztor 623, Patay Pál dr. Budapest-tisztviselőtelepi lelkipásztor 623, Demjén István budafoki lelkipásztor 622, Füle József bicskei lelkipásztor 622, Muraközy Gyula Budapest-Kálvin-téri lelkipásztor 622, Szabó Balázs kiskunlacházai lelkipásztor 622, Hörömpő Ferenc pócsmegyeri lelkipásztor 621, Nyáry Pál pécsi lelkipásztor 620, Csekey Sándor dr. theol. akad. tanár 619, Kovács Bálint kecskeméti lelkipásztor 619, az időközben elhunyt néhai dr. Szabó Aladár gödöllői lelkipásztor 618, Budai Gergely dr. budapesti theol. akad. tanár 617, Göde Lajos nagykőrösi lelkipásztor 617, Berkes József nagyszékelyi lelkipásztor 613, Tóth Lajos szekszárdi lelkipásztor, tolnai egyházmegyei esperes 611, Bereczky Albert Budapest-Pozsonyi úti lelkipásztor 596, Victor János dr. Budapest-Szabadság-téri lelkipásztor 590 szavazatot kaptak, míg a többi szavazat 39 más egyén között oszlott meg.

b) A 18 világi tanácsbírói tisztség betöltésénél Gesztelyi Nagy László dr. 624, Kiss Gyula igazgató tanító 624, Kiss József dr. konventi főtanácsos 624, Miklós Géza dr. ügyvéd 624m Pataky Tibor dr. ny. államtitkár 624, Paál István dr. járási főjegyző 624, Sigray Béla dr. 624, Szász István dr. egyetemi professzor 624, Szarka Lajos dr. ügyvéd 624, Teleki József dr. 624, Kolozsváry Bálint dr. egyetemi professzor 623, Magyar Kossa Péter 623, Kiss Roland államtitkár 621, Szabó Béla dr. tanügyi

főtanácsos, ny. tanfelügyelő 620, Boér Elek dr. ny. közig. bírósági tanácselnök 619, és Jalsoviczky Károly dr. 619. szavazatot kaptak; a többi szavazat 7 más egyén között oszlott meg.

c) az egyházkerületi lelkészi főjegyzői tisztség betöltésénél Muraközy Gyula Budapest-Kálvin-téri lelképásztor 558 szavazatot, a világi főjegyző tisztség betöltésénél Borsos Endre dr. közigazgatási bírósági másodelnök 624 szavazatot, a három lelkészi jegyzői tiszt betöltésénél Szabolcska László dr.

Budapest-budahegyvidéki lelképásztor 621, Hörömpő Dezső rákosszentmihályi lelképásztor 620 és Pap László dr. theol. akad. igazgató 617 szavazatot, a három világi jegyzői tiszt betöltésénél Imre József dr. miniszteri osztálytanácsos 624, Makkai László dr. 622, és Harsányi György dr. konventi ügyész 621 szavazatot, az egyházkerületi ügyészi tiszt betöltésénél dr. Benedek Tamás 624 szavazatot kapott, az egyházkerületi főjegyzői tiszt betöltésénél pedig 653 Kováts J. István dr-ra, 1 szavazat pedig egy más egyénre, az egyházkerületi lelkészi jegyzői tiszt betöltésénél 14 szavazat tíz más egyénre, az egyházkerületi világi jegyzői tiszt betöltésénél 5 szavazat négy más egyénre, esett.

(H) Minthogy a felsoroltak a szavazatok általános többségét mindannyian elnyerték, ezért az egyházkerületi rendkívüli közgyűlés Göde Lajost, Szabó Balázst, Muraközy Gyulát, Berkes Józsefet, Hörömpő Ferencet, Okos Gyulát, Victor János dr-t, Demjén Istvánt, Nyáry Pált, Budai Gergely dr-t, Bereczky Albertet, Patay Pál dr-t, Kovács Bálintot, Füle Józsefet, Csekey Sándor dr-t, Kováts J. István dr-t és az időközben elhunyt Szabó Aladár dr-t lelkészi tanácsbíráinak; Szabó Béla dr-t, Kolozsváry Bálint dr-t Sigray Béla dr-t, Jalsoviczky Károly dr-t, Boér Elek dr-t, Kelemen Kornél dr-t, Pataky Tibor dr-t, Gesztelyi Nagy László dr-t, Teleki Józsefet, Kiss Gyulát, Magyar Kossa Pétert, Kiss Rolandot, Szarka Lajost dr-t, Miklós Géza dr-t, Jékely Lajost, Kiss József dr-t, Paál István dr-t, Szászy István dr-t egyházkerületi világi tanácsbíráinak, Muraközy Gyulát egyházkerületi lelkészi főjegyzőjének, Borsos Endre dr-t egyházkerületi világi főjegyzőjének, Hörömpő Dezsőt, Szabolcska László dr-t, és Pap László dr-t lelkészi jegyzőinek, Harsányi György dr-t, Imre József dr-t és Makkai László dr-t világi jegyzőinek, Benedek Tamás dr-t pedig egyházkerületi ügyészének jelenti ki az 1948. január 1-jétől 1959. december 31-ig terjedő 12 éves ciklusra és tisztségükben őket megerősíti.

6. jkvsz

Egyházkerületi közgyűlésünk 10-1947. számú határozatával az 1948. január 1-jétől 1953. december 31-ig terjedő 6 éves ciklusra szavazást rendelt el az összes tanügyi képviselőségekre.

A szavazatok felbontására kiküldött bizottság betérjeszti az 1948. évi február hó 9-én tartott ülésének jegyzőkönyvét. E szerint a beadott 624 érvényes szavazatból

a) a budapesti theol. akadémia rendes képviselőségénél Pap László dr. 624, pótképviselőségénél Bodonhelyi József dr. 624;

b) a kecskeméti országos ref. jogakadémia rendes képviselőségénél Révész László dr. 624, pótképviselőségénél Tóth János dr. 624;

c) a tanítóképző-intézeteknél: 1. a kecskeméti tanítónőképző-intézet rendes képviselőségénél Gulyás István 624, pótképviselőségénél Hatvani Lajos 624, 2. a nagykőrösi tanítóképző-intézet rendes képviselőségénél Váczy Ferenc 624, pótképviselőségénél Juhász Béla dr. 624;

d) a középiskoláknál: 1) a budapesti gimnázium rendes képviselőségénél Kondói Kiss József dr. 624, pótképviselőségénél Lengyel Lajos 624, 2) a gyöngyi gimnázium rendes képviselőségénél Ternay Jenő 624, pótképviselőségénél Domokos Géza 624, 3) a kecskeméti gimnázium rendes képviselőségénél Szemerey Andor 624, pótképviselőségénél Burián László 624, 4) a kiskunhalasi gimnázium rendes képviselőségénél Gulyás Sándor 624, pótképviselőségénél Sütő József 624,

5) a kunszentmiklósi gimnázium rendes képviselőségénél Miklóssy János 624, pótképviselőségénél Illyés Bálint 624, 6) a nagykőrösi gimnázium rendes képviselőségénél Jánossy Sándor dr. 624, pótképviselőségénél Törös László 624, 7) A Baár-Madas leánygimnázium rendes képviselőségénél Ványi Ferenc dr. 624, pótképviselőségénél Sándor Ernő 624, 8) A kecskeméti leánygimnázium rendes képviselőségénél Tóth Endre 624 szavazatot kapott:

e) a polgári iskolák rendes képviselőségénél Torma Gábor 624, pótképviselőségénél Vadon Miklós 624;

f) az elemi iskolák képviselőségénél Kardos Mihály ceglédi tanító 624, Pataki Ferenc makádi tanító 624, Pál Lajos nagykőrösi tanító 624, Monori Sándor péceli tanító 622, Szabó Kálmán pákozdi tanító 622, Kiss Ferenc kölesdi tanító pedig 621 szavazatot kapott.

(H) Minthogy nevezettek mindannyian elnyerték a szavazatok általános többségét, ezért egyházkerületi rendkívüli közgyűlésünk Pap László dr-t, Révész Lászlót dr-t, Kondói Kiss József dr-t, Ternai Jenőt, Szemrey Andort, Gulyás Sándort, Miklóssy Jánost, Jánossy Sándort, dr. Ványi Ferencet, Tóth Endrét, Gulyás Istvánt, Váczy Ferencet, Torma Gábort, Kardos Mihályt, Kiss Ferencet, Monori Sándort, Pataki Ferencet, Pál Lajost és Szabó Kálmánt tanügyi rendes képviselőül: Bodonhelyi József dr-t, Tóth János dr-t, Lengyel Lajost, Domokos Gézá, Burián Lászlót, Sütő Józsefet, Illyés Bálintot, Törös Lászlót, Sándor Ernőt, Hatvani Lajost és Juhász Béla dr-t pedig tanügyi pótképviselőül jelenti ki az 1948. január 1-től 1953. december 31-ig terjedő 6 éves ciklusra.

7. jkvsz

Jékely Lajos, Kiss József dr., Szászy István dr., és Paál István világi tanácsbírák, továbbá Harsányi György dr, Imre József dr. és Makkai László dr. világi jegyzők

(H) az egyházkerületi rendkívüli közgyűlés színe előtt az esküt leteszik. Püspök úr meleg üdvözlő szavaira Szászy István dr. és Harsányi György dr. tolmácsolja a megválasztottak köszönetét az egyházkerület bizalmáért.

8. jkvsz

Muraközy Gyula egyházkerületi főjegyző bemutatja Lázár Andor dr. egyházkerületi főgondnoknak az egyházkerület püspökéhez 1948. április hó 2-án intézett leveléből a következőket:

"A dunamelléki református egyházkerületben viselt főgondnoki állásomról lemondok. Remélem, hogy ezzel lemondásommal az adott körülmények között szolgálatot teszek egyházamnak. Boldog vagyok, hogy éveken át Veled dolgozhattam a magyar református egyház ügyeiben és kérem az egyházkerületet, tartson meg szeretetében."

(H) Egyházkerületi rendkívüli közgyűlés Lázár Andor dr-nak egyházkerületi főgondnoki tisztségéről való lemondását nagy sajnálattal tudomásul veszi; meghajol az ő lemondásának bizonyára nagyon súlyos és igazán csak általa ismert indító okai előtt. Éppen ez iránt való tiszteletből nem kíván semmi olyan eszközt alkalmazni, ami ezt a megváltozhatatlannak látszó elhatározását megnehezíti. Kifejezi iránta való teljes ragaszkodását, nagyrabecsülését és azt, hogy szolgálatai alapján mindig tisztelettel és bizalommal veszi körül. Bár mint egyházkerületi főgondnok rövid ideig szolgálhatott, de megelőzőleg, mint a kecskeméti egyházmegye gondnokának sáfárkodása mindnyájunk előtt ismeretes és szolgálatával mindnyájunk elismerését és háláját érdemelte ki. Az egyházkerület kiváló, hűséges szolgálataiért neki köszönetet mond és iránta való háláját jegyzőkönyvben fejezi ki.

9. jkvsz

Dr. Lázár Andor egyházkerületi főgondnok lemondásával megüresedett egyházkerületi főgondnoki tisztség betöltésére

(H) az egyházkerületi rendkívüli közgyűlés szavazást rendel el. A szavazatok 1948. június 30-ig küldendők az esperesi hivatalokhoz, amelyek azokat augusztus 1-ét továbbítják a püspöki hivatalhoz.

A szavazatok eredményének megállapítására Dobos Sándor dr. kecskeméti egyházmegyei gondnok elnökletével szavazat-számláló bizottságot küld ki, amelynek tagjaiul Patay Pál és Budai Gergely dr. lelkészi tanácsbírákat, Kiss József dr. világi tanácsbíró és Réthey Ferenc dr. egyházmegyei gondnokot, továbbá Hörömpő Dezső egyházkerületi lelkészi jegyzőt küldi ki.

A rendkívüli közgyűlés megbízza a szavazatszámoló bizottságot azzal is, hogy ha a főgondnoki tisztség betöltésénél a szavazatok általános többségét egy jelölt sem nyerné el, pótszavazást rendeljen el.

10. jkvsz

Dr. Ravasz László XXVII. (és utolsó) püspöki jelentése

Főtiszteletű Egyházkerületi Közgyűlés!

Bár a rendkívüli közgyűlések elé nem szokás püspöki jelentéseket terjeszteni, most mégis kivételt teszek a magától értetődő okoknál fogva a Főtiszteletű Egyházkerületi Közgyűlés elé terjesztem huszonhetedik püspöki jelentésemet.

Üdvözlések

A tisztújítás során megválasztott új tisztviselőket eskütételük alkalmából köszöntöttük. Még két meleg üdvözlésre nyílik kedves alkalom. Az elsőt Tóth Lajos tolnai esperes felé tárjuk ki szívünket és kezünket s megáldjuk az ő bejövételét. Régen ismerjük és szeretjük őt s minden okunk meg van, hogy jó reménységgel nézzük közöttünk való forgolódását. Nyugodt, határozott, bölcs és jó egyénisége nyeresége lesz az egyházkerület nagyobb közösségének ép úgy, mint a gondjaira bízott tolnai egyházmegyének.

Szeretettel köszöntjük a dunáninneri evangélikus egyházkerület új püspökét: Szabó József balassagyarmati lelkészt. Kapi Béla mellett bontakozott ki igehirdetői, pásztori és felvigyázói egyénisége. Erős evangéliumi szellem, határozott hitvallás, széleskörű és alapos teológiai műveltség jellemezte eddigi szolgálatát. Reméljük, hogy egyházunkhoz való testvéri indulatában követni fogja elődeink reánknezve nagyon becses példáját.

Főgondnokunk lemondása

Főgondnokunk: Dr. Lázár Andor tisztségéről 1948. évi április hó 2-án lemondott. Ez a rendkívüli közgyűlés az ő lemondásával annak fontosságához mértén külön határozatban foglalkozik. De itt fel kell jegyeznem, a püspöki jelentések krónikája számára, hogy mind az egyházkerület, mint magam eltávozását igen nagy veszteségnek érezzük. Mikor az ostrom után feljöttünk a mélységekből Lázár Andor, mint legidősebb egyházmegyei gondnok vette át a munka terhét. Azóta tevékenységének ható sugara, példaadásának vonzó ereje folyvást növekedett. Mély vallásossága, magas etikai gondolkozásmódja, egész egyéniségének súlya, nemessége a vele való együttműködést egyénileg hasznossá és kedvessé tette. A szolgatársi viszony bajtársi viszonyná mélyült és a bajtársi viszonyt megszentelte az Úr Jézus Krisztus szellemében támadó barátság.

Ez a barátság az, ami fölött nincs hatalma térnek és időnek.

Halottaink

Kedves embereink nemcsak jönnek, hanem mennek is. Tanácsbíráink sorából két munkatársunk dőlt ki. Először Dr. Szabó Aladár gödöllői lekipásztor, theol. akadémiai magántanár. Örökölte édesapja nevét, hitét, az Úr házáért való emésztő szerelemért. De apjához mértén egyénisége inkább passzív, tünődő, elmélkedő, halk és szelíd. Eleinte tanárnak készült. Magas földi auspiciumok között indult meg tudományos pályája. Nemsokára lefoglalta a nehéz, testet őrítő, időt felélő gyülekezetépítés. Gyülekezetépítő munkájának állandó nagy kérdése volt az egyházközség és a hívők közössége közötti különbség, ellentét és kapcsolat. Innen eredtek minden nap megújuló nehézségei és minden nap ajándékkul vett csendes győzelmei. Isten különösképpen megpróbálta testi egészségében éppen úgy, mint családi életében. Ömberét öldökölte a kereszt és öldökölte az alázatos engedelmisség; új emberét építette a kereszt és öldökölte az alázatos engedelmisség; új emberét építette a Krisztus, akihez most megtért vidáman és diadalmasan.

Kulifay László abai lekipásztor is itthagyt minket. Csöndes belső derű jellemezte, a vetéseiben bízó magyar gazdaembernek nyugalma. Megfontolt, józan, járt utakon haladó, nehézségek és válaszutak között jól eligazodó embert ismertünk benne. Házanépét, gyermekeit istenfélelemben nevelte; kettőt közülük az Úr házának szolgálatára adott. A maga dolgát rendben tartotta, népének jó példát adott, a rábízott nyáját bölcsen és híven pásztorolta s külső és belső emberében a magyar református lekipásztor nemes és értékes hagyományait testesítette meg, de mindig megőrizte friss érdeklődését új idők új kérdései iránt. A szép abai templomot a háború porrá zúzta s ravatalát azon a pusztán téren állították fel, ahol egykor a templom kőornamentikája borult össze egy életen át tartó szolgálat áldozati füstje felett.

Az egész magyar református egyház vesztesége Dr. Kiss Ferenc hazatérése. Nemzedékének, majdnem két emberöltőnek, egyik legnagyobb lekipásztori egyénisége azzal is, aki volt, azzal is, amit tett. Új és egyben történelmi az által, hogy látásában és szolgálatában az egész magyar református egyház egységes és közös kötelezettsége: a szeretetmunkásság krisztusi feladata és öröksége testesült meg. Senki sem volt még eddig, aki szóban és írásban Kiss Ferencnél hatalmasabban és egységesebben állította volna az egész magyar református egyház, mint egyetlen élő egység elé azt a nagy kötelezettséget, amit Krisztus bízott reánk az ő kicsinyei érdekében. Kiss Ferenc művének ez az egyetemessége, az egésznek szenvedélyes és szinte égető hőfoka, élettékozlásának hegyeket mozgató hite, bátor kockázata, fegyelmező prófétasága, gyermekded alázatossága és bizonyágtevő komolysága ennek a századnak nagy református tanításai közé fog tartozni minden. Emberi nagyságát mélyen átérzve, tekintetünket róla -

tanítását követve - arra emeljük, aki ajándékaival felékesítette, nekünk adta és szolgálatát közöttünk megáldotta és ennek az Egyetlennek adunk dicsőséget.

Még egyszer visszatekint reánk a mennyei Jeruzsálem felé vezető úton néhány megérkező munkatársunk és barátunk, akiket immár befogadott a beteljesült ígéretek fényes fellege, Thuróczy Dezsőné a halasi polgári leányiskola igazgatója, Hegyi Sándor nagykőrösi vallásnár sokszor megpróbált és kegyelem által próbaálló lélek, az ifjúság hű pásztora és barátja, Bocsor László majosházai lelkipásztor, Fóris Miklós ny. tanár, mély, szelíd és tiszta lélek, Mándy Sándor a felsőbaranyai egyházmegye jó és hű tanácsbírája, Benedek Antal ny. ref. lelkész nevét kiáltjuk el és jegyezzük fel emlékezetünk viasztáblájára tudván, hogy neveket az Úr jegyez fel az Élet Könyvében az örökkévalóság számára.

Egyház és állam

Minden püspöki jelentésnek fontos tárgya az egyház és állam viszonyáról szóló beszámoló. Mai jelentésünk legfőbb, szinte egyetlen tárgya, a fontos személyi vonatkozásokon kívül. A mai helyzet úgy alakult, hogy református egyházunk számára ez lett a legnagyobb kérdés s a magyar kormányzati politikának is ez a legaktuálisabb kérdése.

A keresztyénség, minden egyházi széttagoltsága mellett is élő történelmi egység. Az Magyarországon is. A Jézus Krisztus nevére megkeresztelkedők szervezett társasága egyidős a magyar állammal. Állami hatalom akkor is volt ugyan, amikor még a keresztyén hittérítők a Duna Tisza mentén nem kezdték el munkájukat. De a magyar államnak kikristályosodása egybeesett az egyház megalakulásával s ez a két folyamat egymást döntően meghatározta. Az egyház és állam viszonyát államtörténetünk kezdetétől fogva nagyfontosságú alaptörvények, nemzetközi szerződések, békekötések és konkordátumok szabályozták, első írott törvényunktől egészen az 1946. évi I. t.c.-ig. Ez a törvénycikk még egyszer mintegy summázva meghatározta az egyház és állam egymáshoz való viszonyát az emberi szabadságjogok biztosításával, a teljes lelkiismereti és vallásszabadság ismételt kimondásával. Magyarországon az egyház és állam viszonya elvileg véglegesen rendezve van.

De mi most egy rendkívül gyökeres és gyors átalakulás sodrában élünk. Lényegesen megváltozott az államnak önmagáról adott értelmezése s az ebből következő államvezetés gyakorlatilag mélyen érinti az egyházak egész életterületét. Ezzel sok olyan kérdés bukkan fel, amelyre határozott feleletet kell adnia az egyháznak és az államnak egyaránt. Mind egyházi, mint állami szempontból igen nagy érdekek fűződnek ahhoz, hogy ezek a feleletek megegyezőek legyenek, vagy legalább is ne legyen közöttük olyan eltérés, amely mindkettő szolgálatára zavarólag hatna. Így került szőnyegre az egyház és állam viszonyának rendezése.

E rendezésnél, a mi részünkről, az első lépés csak az lehet, hogy világosan megmondjuk elvi felfogásunkat az egyházzal, az állammal és a kettő viszonyáról. Az egyház kétoldalú jelenség: isteni és emberi intézmény. Ismerete két oldalról közelítheti meg tárgyát: teológia és államtudományi oldalról. Theológiai szempontból az ecclesia a kihívottak, összegyűjtöttek, választottaknak a társasága, a Krisztus Fősege alatt. A beletartozás az eleveelrendelésen nyugszik és a Krisztusban vetett hitben és a neki való engedelmisségben megy végbe. Mindezek láthatatlan szellemi valóságok és csak a hit számára tárgyasulnak. Állambölcseleti szempontból az egyház olyan világnézeti társaság, amely sajátos céljainak szolgálatában önmagát igazgatja és fenntartja. Mint ilyen közjogi, alakulat s működését az államhatalom illeszti bele és szabályozza az állam területén élő társas alakulatok rendszerébe. A református egyház hangsúlyozza, hogy az egyház közjogi alakulatát is teológiai, azaz hitvallásos elvek szabályozzák s Isten Igéjét nemcsak az egyház láthatatlan lényegére, hanem hívó közösség külső formájára is egyetlen kánonnak ismeri el. Ez alapon állítja a református egyház, hogy az egyház lényege az a gyülekezet, amelyet az Isten Fia Igéje és Szentlelke által a maga számára összegyűjtött s Igéjével és Szentlelkével megőriz és megtart. Ez a gyülekezet azonban egy látható testület is, amelynek meg van a Szentírás szerinti szervezete. A Szentírás szerint szervezett és Krisztusban élő gyülekezet külső formája az egyházközség, az egyházközségeknek egy nagyobb területre kiterjedő közössége az egyház.

Az egyháznak az az igénye az állammal szemben, hogy szolgálata elöl minden erőszakos akadályt hárítson el és biztosítsa lényének szabad kifejtését. Annyival inkább meg kell tennie ezt az államnak, mert református felfogás szerint az állam az a közösségi hatalom, amely az egyesek és testületek szabad fejlődését és szolgálatát az egyedül általa bírt kényszerítő erővel biztosítja.

Ezért az egyház és az állam viszonyára nézve a református egyház azt a megoldást tartja leghelyesebbnek, amit a szabad egyház szabad államban jelszó fejez ki. Ez azt jelenti, hogy az egyház csak akkor végezheti szolgálatát, ha szabad az államtól, szabad más egyházaktól s egyedül csak Urának, a Jézus Krisztusnak engedelmeskedik. De ez csak akkor lehetséges, ha az állam is szabad az egyházaktól, mindeniktől ép úgy, mint egytől; ha az állam az egyházak tanításaival szemben neutrális s polgárait nem kötelezi semmiféle világnézetre, sem a hit, sem a hitetlenség követelésével.

Másik fontos dolog, hogy ez a szabadság és kölcsönös függetlenség egyszersmint jóindulatú együttélés legyen. Ez azt jelenti, hogy az állam becsülje az egyház szolgálatát s lásson elsőrangú állami érdeket abban, hogy a Jézus Krisztus szelleme, a jóakarát és a szeretet lelke, az erkölcsi komolyság, az áldozatosság és az egymás terhét hordozó felelősségvállalás az állampolgárok lelkében minél inkább megerősödjék. Viszont az egyház lásson az állami rend fenntartásában olyan magasrendű szolgálatot, amelyet imádságaival, példaadásaival és tanításaival bátran és következetesen támogasson.

Idáig nincs is különösebb nehézség. A nehézség a konkrét helyzetből fakad. Abból, hogy mi egy roppant forradalmi átalakulásban vagyunk, amelyben a szekuláris állam, a laikus állam rendezkedik ugyan be, de egy olyan nagy történelmi mozgalom győzelmes kibontakozása útján, amely megindulásakor az egyházban ellenséget látott, bizonyára azért is, mert akkor az egyház is ellenséget látott benne. Ezt az ellenségeskedést meg lehet magyarázni, meg lehet érteni, de meg nem törtéنتé tenni nem lehet. Az egyház százados fejlődés során az uralkodó osztály társadalmával összenőtt, viszont a szociális forradalom az uralkodó osztály keretein kívül támadt, ennél fogva egyház és szociális forradalom kölcsönösen ellenségeknek tartották egymást, pedig mindkettőnek üzenete és szolgálata sok egyezést mutatott szemben azzal a különbséggel, amit az uralkodó társadalom, feudális és kapitalista osztályuralom mutat az evangéliummal összemérve.

Az a nagy szociális forradalom ami átalakította Magyarországot és lassanként átalakítja az egész világot, elsöpörte a megelőző államrendet annak az osztálynak az uralmával együtt, amelyen ez a rend felépült, sőt polyvaként elsöpörte magát az illető osztályt is. Ilyen helyzetben kísértése az egyháznak, hogy azonosítsa magát a letűnt osztályuralommal és az új államrendben ellenséget lásson. Kísértése az államnak, hogy azonosítsa az egyházat a letűnt államrenddel, és benne ellenséget lásson. Ha az egyházat megejti ez a kísértés, az a végzetes szerep vár reá, hogy átalakul egy illegális politikai párttá. A maga táborába gyűjti az elégedetlen és ellenzéki elemeket, a hozzá való tartozás nem a hitnek, hanem a politikának lesz az állásfoglalása. A kormányzatot mindez arra bírja, hogy a saját politikai pártjának hatalmi érvényesülését, az utolsó egyetlen akadálynak az egyháznak politikai letörésével biztosítsa.

Mindez azonban nem igaz. Az egyházak vezetői Krisztus seregéből nem akarnak politikai pártot csinálni s a kormányzat felelős emberei nem akarják a Krisztus egyházát letörni vagy szétzilálni. Ezért szükséges, hogy a hamis látszatok eltűnjenek, a helyes valóság érvényesüljön s a "clara pacta boni amici" klasszikus szabálya ezen a területen is érvényesüljön. El kell érünk, hogy az egyház ne legyen politikai tábor, amely akár az állam politikai céljai ellen, akár az állam politikai céljai mellett felhasználja azt a befolyást és tekintélyt, amit Jézus Krisztustól a lelkek építésére és Isten országa szolgálatára vett.

Ezen a téren a zsinat tavalyi és a zsinati tanács idei határozata határozott és döntő lépést tett, amelynek felvilágosító, a helyzetet tisztázó és iránytmutató hatását bizalommal kell szemlélnünk. Nagy mértékben javára válnék a kibontakozásnak, ha az állam a református egyházra vonatkozólag meg egyszer, konkrétan, mintegy feleletül, összefoglalná a maga egyházpolitikai állásfoglalását, s megmondaná, hogy az általa képviselt államrend mit biztosít most és a jövőben az egyházak szolgálatának szabadságára és támogatására. Igaz, hogy a református egyház nem szuverén, még kevésbé világhatalom. De egy nagyon jelentős közjogi és erkölcsi testület, amelynek igen nagy befolyása van a magyar nép nagyon is számottevő rétegének állásfoglalására. Az imént említett kormányzati nyilatkozat a zsinati tanács határozatával együtt magvát alkotná egy olyan megegyezésnek, amelyet illendő szerénységből nem nevezek konkordátumnak, de amely az érdekelt felek erkölcsi méltóságánál fogva ilyen állandó egybehangelődést jelentene.

Azonban reánk nézve nem az a legfontosabb kérdés, hogy ez az összhang mikor és hogyan jó létre. Mi nagyon várjuk, hogy létrejőjön, de az egyház alapelveinek feláldozásával nem tudnók siettetni. Reánk nézve az a fontosabb, hogy akár előbb, akár utóbb jön létre; akár tökéletesen, vagy felemásan, mindenképpen egy csomó olyan új feladat vár reánk, amelyek elől nemzedékünk ki nem térhet. E feladatok megoldásából az egyház új élete bontakozik ki, ha Istennek úgy tetszik, tavaszi virágzás

formájában, ha pedig másképpen határozott rólunk, egy csomó új fájdalom, próba, megítéltetés éjszakájából előhozott hajnalképen.

A legsürgősebben hozzá kell látnunk egész egyházi életünk átszervezéséhez, amely immár el nem utasítható módon időszerűvé lett. Ha ezt az átszervezést közelebbről jellemezni akarom, három műszót használok: specializálódás, koncentrálódás, spiritualizálódás, vagyis az egyháznak visszahúzódása legsajátosabb életterületére, az egyház munkájának a gyülekezeti élettevékenységként való gyakorlása, végül az egyház gyökeres átlelkesedése az, amiből az egyház megújulása összetevődik. Vegyük ezeket rendre.

Az egyház századokon át az állami életnek sok tevékenységét végezte közvetve, vagy közvetlenül. Részt vett az államigazgatásban, végezte a köznevelés munkáját, egyedül teljesítette a szociális és népjóléti feladatokat. Régebbi időkben még a honvédelmi, sőt kezdet kezdetén a földművelés és az ipar is az ő gondja volt. Viszont nyilvánvaló, hogy az állameszme fejlődésével, a műveltség terjedésével és az állam és a népműveltség eszmei összetartozandóságának egyre teljesebb elismerésével az egyház életműködéséből minden olyan munka, amelyet az állam helyett végzett, lassanként átkerül az állam kezébe. Ez előtt még egy századdal az egész magyar közoktatásügy legnagyobb részben egyházi munka volt; de ha az állam a közoktatásügy kizárólagos intézésére maga vállalkozik, unokáink már csak olyan egyházi iskolákat járhatnak, amelyek tisztán egyházi szükségleteket elégítenek ki. Ezelőtt egy félszázaddal minden jótékonyági munka egyházi vagy legfeljebb községi vállalkozásból állott. Az első gyermekvédelmi törvénytől a mai szociális törvényalkotásig azonban olyan gyors átvállalását láthatjuk az állam részéről a már eddig meglátott és még ezután jelentkező szociális és népjóléti feladatoknak, amelyek mellett eltörpülni látszik az aránytalanul kevesebb eszközzel rendelkező egyházi munka. De soha semmiféle állam nem veheti át az egyház sajátos szolgálatait, azt, amit az Úr Jézus Krisztustól vett. Nem veheti át az istentiszteletet, a törvénynek és az evangéliumnak a tanítását, a szeretet szolgálatát, a fegyelem gyakorlását és a Krisztusi világosság terjesztését. Ez azt jelenti, hogy az egyház munkája specializálódik igehirdetésre, misszióra, vallástanításra, a közösségi élet gyakorlására és a bizonyoságtéveszre. Mindezeknek területe, intézménye, alanya és közege maga a gyülekezet a maga szervezett közösségi életében. Ez azt jelenti, hogy a munka koncentrálódik a gyülekezetre. Eddig egy vallásos társadalom dolgozott, vagy keresztyén, vagy protestáns, vagy református társadalom, sokféle egyesület, mozgalom, szövetség, szervezett vagy szervezetlen közösségben. A magyar társadalom vallásfelekezeti alapon szervezkedett meg s érdekes volna tudni, hogy a letűnt korszak sokezer egyesülete közül hány volt vallásos jellegű és hány volt világi. Most megmarad a gyülekezet és a gyülekezetek kiküldötteinek, képviselőinek a gyülekezete, mint az összefogó egyházi szolgálat munkaközössége. Gyülekezet a presbiterium, az a vasárnapi iskolák növendékei, az ifjak, a nők, a férfiak tábora. Gyülekezeti ügy a vallástanítás, a szeretetmunka, a missziói, a bizonyoságtétel. Különösen lelki ügy az egyház anyagi fenntartásának kérdése. Isten egyháza offertóriumából él s az offertórium az istentiszteletnek olyan alkotórésze, mint az igehirdetés, vagy az imádság. Az egyházigazgatásnak is nagyon le kell egyszerűsödnie s két pillérré épülni fel, nemcsak elméletben, hanem gyakorlatban is: a presbiteriumra és a zsinatra. Mindezzel az egyház átlelkesedését követeljük, mert az anyagi kérdések épp úgy istentiszteleti üggyé válnak, mint az igazgatásiak.

Világos dolog, hogy ez a kényszerű átalakulás gyökeres átszervezést von maga után. Gazdálkodni kell a munkaerővel és gazdálkodni kell az idővel. Tagosítást kell végeznünk az egyházi munkások és munkaterületei között. Egy csomó új munkást és munkaágot kell beállítani, egy csomó régi munkásnak új munkakört adni s bármily fájdalmas is a dolog, a selejtes munkásokat végelbánás alá kell vonni. Ebben a nagy átalakulásban vagy meg fog újulni a magyar református egyház s akkor a második ház dicsősége nagyobb lesz az elsőnél, vagy elpusztul, ha nincs benne lélek. Két nagy forradalom van e világon: az élet forradalma és a halál forradalma. Válasszuk bátran az élet forradalmát, az Élet Fejedelmének zászlaja alatt.

Utolsó kérés

Azt hiszem, minden munkatársam tudta, vagy sejtette, hogy lassanként kezdem bevonni vitorlámat s viharvert csónakomat a part felé irányítom. Ennek az évnek az őszére terveztem a búcsúvétel. Úgy gondoltam, akkorra rendbe tudok tenni mindent s mire észrevénne a Főtiszteletű Egyházkerület, már nélkülem megy tovább az egyházkerület hajója. Igen nyomós okok bírtak erre az elhatározásra. Első rendben az, hogy az idén betöltöm rendes lelkészi szolgálatomnak 41 esztendejét is, -

segédlelkésséggel együtt negyvenötöt - tehát ki van a pászma. Az ostrom és az azután következő évek fizikai és lelki megpróbáltatásai egészségemet megviselték és szívemet csendességre intik. Az idők roppant változásával egyházunk olyan új és roppant feladatok elé kerül, amelynek megoldására az enyémnél sokkal, de sokkal nagyobb erőre van szükség. A magyar református egyház ebben a fél emberöltőben olyan erőfeszítésekre vállalkozik, amilyenhez fogható eddigi történelme még sohasem követelt meg tőle. Át kell alakulnia önmagát fenntartó, szabad egyházzá. E közben ki kell alakítania egészen új életfunkciókat. Szervezetét gyökeresen meg kell reformálnia s mindezt forró, szenvedélyes, bizakodó, fiatalos és győzelmes megújulás, pünkösdi mámorában kell végrehajtani, mert különben végrehajtania lehetetlen. Minden felelős vezetőnek útra kell kelnie s nap-nap után, hónapokon, éveken keresztül járni a gyülekezeteket, összejöveteleket, vállalva a táborbaszállás minden fizikai fáradságát és szellemi törődését. Ilyen munkára már kiszolgált katonák nem alkalmasak. Ha ehhez hozzáveszem azt, hogy e nemzedék-, sőt még inkább korszakváltásban, egy roppant forradalom világát átalakító színváltozásában, az elmúlt világból jövő emberek lassanként elszigetelődnek s legjobb esetben tisztelettel körülvett emlékeztetéssé válnak ahelyett, hogy szolgálatuk reménység és ígélet legyen: még világosabbá vált előttem, hogy ezt az elbúcsúztatást inkább néhány hónappal előbb, mint egy évvel később kell véghez vinnem. Így jutottam arra az elhatározásra, hogy huszonhetedik és utolsó püspöki jelentésem végén, ezennel benyújtom az egyházkerületi közgyűléshez nyugdíjaztatási kérésemet és kérem annak jóindulatú elbírálását.

Lelkipásztori állásomból még nem óhajtok nyugdíjba menni. Mint igehirdető gyülekezetemben, vagy gyülekezetemen kívül kívánok szolgálni. Sőt az a reménységem, hogy igehirdetői és pásztori szolgálatom Isten Szentlelkének kegyelmes segítsége mellett addig, amíg Ő Szent Felségének tetszik, erősebbé válhatik, mint amilyen lehetett akkor, amikor az egyházkerület s a magyar református egyház gondja reám nehezedett.

Könnyű volna most nekem olyan húrokat pendíteni meg, amelynek zendülésére az érzelmek egész vihara rázna meg engem s talán azokat is, akik velem egy lélekből valók. De nem teszem. Mindig átálltam személyemmel foglalkoztatni az embereket s ha ilyesmit csak a legszükségesebb mértékben tettem meg, még azt is sokalltam. Tudom, hogy tetteinkért felelősséggel tartozunk a történelemnek és felelősséggel tartozunk Istennek. A történelem ítéletét felemelt fővel várom; Isten ítéletét arcraborulva hordozom abban a reménységben, hogy irgalmas lesz hozzám Azért, Aki én érettem is meghalt a kereszten. Ő "azért jött a világra, hogy megtartsa a bűnösöket, akik közül első vagyok én. De azért könnyörült rajtam, hogy Jézus Krisztus bennem mutassa meg legelőbb a teljes hosszútűrését, példa gyanánt azoknak, akik hiendenek ő benne a török életre." (I. Tim. 1, 15/b-16.) Szívemet mérhetetlen hála tölti el, hogy szabad volt szolgálnom. Megköszönök minden jó szót, segítséget, meleg pillantást, minden imádságot. Megköszönök és megáldok minden sebet, amit kaptam; megkövetek mindenkit, akit megbántottam s derült szívvel elmegyek az én hű és örök Gazdám békességébe.

(H) A püspöki jelentéssel kapcsolatban egyházkerületi rendkívüli közgyűlésünk

1) örvendező szívvel köszönti Tóth Lajost, a tolnai egyházmegye újonnan megválasztott esperesét, akit eddig egyházi szolgálatainak jó bizonyágtételei előztek meg. Szolgálatára Isten gazdag áldását kéri.

2) Egyházkerületi közgyűlés testvéri szívvel küldi áldástmondó köszönetét Szabó József püspök úrnak, akit a dunáninnyi evangélikus egyházkerület választott "felvigyázójául". Kéri Istent, hogy püspöki szolgálatát áldja meg, hogy az evangéliumi keresztyénség és magyar evangéliumi egyházaink testvéri kapcsolatának ügye az ő szolgálatával is erősödjék.

3) Fájdalommal emlékezik meg egyházkerületi rendkívüli közgyűlésünk is dr. Szabó Aladár gödöllői lelkipásztor, theol. akad. magántanár elhunytáról, aki egyházkerületünkben tanácsbírói szolgálatot is végzett. Egyházkerületi tanácsunk már annak idején az árván maradt gyülekezet és család felé kifejezte a maga együttérzését és fájdalmát.

4) Egyházkerületi rendkívüli közgyűlés fájdalommal búcsúzik Kulifay László abai lelkipásztor, volt egyházkerületi tanácsbírájától.

5) Megemlékezik dr. Kiss Ferenc elhunytáról, a szeretet prófétai lelkű, mindig égő szívű követének hazatéréséről. Életét, munkáját, példaképpen állítja a következő nemzedékek elé a bizonyos reménységgel, hogy élete példája: a szeretetnek e síron túl is áthangzó áldott igehirdetése tovább tanít és buzdít egyházunkban.

6) Fájdalmas szívvel emlékezik meg egyházkerületünk újabban elköltözött munkásairól: Turóczy Dezsőnéről, a kiskunhalasi polgári leányiskola volt igazgatójáról. Hegyi Sándor nagykőrösi vallástanárról, Bocsor László majosházai lelkipásztorról, Fóris Miklós nyugalmazott tanárról, Mándy Sándor egyházmegyei tanácsbíróról és Benedek Antal nyugalmazott lelkipásztorról és emléküket jegyzőkönyvébe foglalja.

11. jkvsz

Püspök úr jelentésének megtétele után a fennálló közgyűlési tagok lelkes és nagy szeretetet sugárzó tapsai és éltetése közben az üléstermet elhagyja. A lelkes elnöki székét Szabó Imre budapesti egyházmegyei esperes, mint szolgálatára legidősebb esperes foglalja el.

(H) Muraközy Gyula egyházkerületi főjegyző javaslatára egyházkerületi közgyűlés Szabó Imre esperes vezetésével Kardos János dr, Patay Pál dr, és Váczy Ferenc közgyűlési tagokból álló küldöttséget választott azzal az utasítással, hogy fejezze ki az eltávozó püspök úr iránti nagy szeretetét és ragaszkodását és kérje meg püspök urat, hogy bejelentett szándékát, amennyiben lehet, tegye újra megfontolás tárgyává s ne hagyja el őrhelyét.

Szabó Imre esperes az ülést 10 percre felfüggeszti.

12. jkvsz

Szabó Imre esperes az előző pontban kiküldött bizottsággal visszaérkezvén jelenti a közgyűlésnek, hogy tisztségének eleget tett, végtelen sajnálatukra kifejezte püspök urunk azt, hogy a jelentésében felhozott indokok alapján elhatározását megmásítani nincs módjában és még egyszer Isten áldását kéri az egyházkerületre.

13. jkvsz

Egyházkerületi rendkívüli közgyűlésünk dr. Ravasz László püspök úr kérését, hogy püspöki szolgálata alól felmentessék, fájdalmas érzéssel bár, de teljesíti, mert meghajlik a felhozott indokok előtt és megemlékezik egyházi törvényeink ide vágó rendelkezéséről is, mely szerint a püspököknek 25 eltöltött szolgálati év után joga van kérni a püspöki munkakör alól való felmentését.

Ez alkalommal visszatekintve egyházunk csöndesen kibontakozó, de áldottan megindult megújulásának közelmúlt korszakára, amelynek bölcs "felvigyázójául" az egyház Ura dr. Ravasz Lászlót küldötte el, egyházkerületi közgyűlés már ebben a történelmi közelségben is Istent magasztalva veszi számon néhányat a sok szolgálat közül, amelyet dr. Ravasz Lászlónak kellett e nemzedékben elvégezni.

Egyik legfontosabb küldetése volt, hogy új lelkipásztori eszmény felé vezesse a gondjaira adott egyházi szolgákat. Az igehirdetést állította újra a lelkipásztor minden foglalatosságának középpontjába. Maga, mint igehirdető állott meg az egyházkerület 300 gyülekezetének minden szószékén és az egész magyar nép előtt. Az igehirdetés szükségét, méltóságát és hatalmát újra megmutatta gyakorlatban és elméletben; élőszóval és könyvekben és a magyar lelkek számára olyan fontossá tette, amilyen a reformáció századaiban volt. Sokszor tanácstalan népét az igével pásztortolta, összetartotta és védelmezte; nagy kérdésekben az igében hozott számára világosságot.

Egyháztörténelmi feladata volt, mint magasabb egyházi közösségek előljáró pásztorának, hogy egyházkerületünk külső és belső reformációjának munkáját irányítsa, vezesse, tiszta bibliai tanítással s ezen alapuló törvényes intézkedéssel; az egyház minden munkájának középpontjába tegye az élő gyülekezetet úgy, hogy a felébredt gyülekezet a maga egészében hallja az Egyház Urának missziói parancsát és a belmissziói különböző munkásai az egyház szülői házában otthont találjanak.

Az iskolák egyházi szolgálát, az egyház tanítóit új utak felé vezette. Segítette az épülő iskolákat, a református diakonisszát a gyülekezetbe küldötte, a szeretetmunka szolgálatára. Két világháború alatt és után hordoznia kellett minden gyülekezetnek gondját.

Naponkénti áldott szolgálata volt, hogy a népét őrző pásztor felelősségével, a mennyei és földi kenyérért hozzáfordulók sok ezrei számára legyen segítő kéz, bátorítás. Egymással szembenállók között legyen kiegyenlítés, vitában állók között legyen békességszerzés, örök igazság hirdetése, hogy véres világháborúk viharában az őrtonnyból, ahová rendelve volt, elkiáltsa a keresztyén lelkiismeret szavát s elmondja népének békesség után való vágyakozását. Ez az őrálló szolgálat küldötte az Óceánon túlra, a kivándorolt magyar közé, hogy a szerteszedt nyáját ott is gyűjtse és pásztorolja. Ez küldötte a világ

evangéliumi egyházaihoz követségbe, hogy megbecsülést szerezzen a magyar református egyháznak és barátságot a magyar népnek. Ottani szolgálatának egyik gazdag gyümölcse volt az Egyházak Világtanácsának a háború után felénkforduló segítő szeretete.

Meg kellett ismernie, hogy mindazt a lelki ajándékot, amit a kegyelem végzése szerint kapott, Isten törekeny cserépedénybe helyezte, hogy minden erő és szolgálat nagy volta egyedül Istené legyen.

Egyházkerületünk mindezen szolgálatokat úgy veszi számba, mint Istennek bizonyos jeleit arra, hogy egyházunkat új életre és új szolgálatokra akarja támasztani. Így foglalja bele jegyzőkönyvébe és így írja bele egyházkerületünk és magyar református egyházunk történetébe.

Így emlékezik meg távozó püspökének Krisztusról bizonyoságot tevő személyiségéről, aki ihletésével parancsolt, példaadásával tanított, s mint a bibliai pásztor minden szolgálatban népe előtt járt. Azzal a bizonyos reménységgel, vesz tőle búcsút, hogy alázatos szolgálatainak eltűnő, emberi vonásain túl nemzedékek számára megmarad mindaz, amit Istennek a maga dicsőségéből kinyilvánítani tetszett az ő szolgájának hitében és engedelmisségében. Kéri Istent, hogy távozó püspökét, mint gyülekezete élén álló lelkipásztort, egyházunk tanítóját és követét és igehirdetőjét őrizze és védje meg a reá váró munkás esztendőkön át.

Mivel dr. Ravasz László püspöknek a szolgálat alól való felmentése iránti kérés betegség címén történt, az egyházkerületi rendkívüli közgyűlés a kérésnek helyt adva tudomásul veszi, hogy püspök úr a határozat meghozatalától kezdve szolgálatot nem teljesít, minthogy pedig a megválasztandó püspök beiktatása ez évi október hó eleje előtt nem vehető számításba, nyugdíjazását 1948. október 1-i hatállyal mondja ki, addig a teljes javadalmának birtokában marad.

A szolgálat alól felmentett püspök részére az egyházi törvények I. t.c. 127. §-a /3/ bekezdése értelmében a püspöki javadalom terhére nyugdíj állapítható, illetve állapítandó meg. A törvény meghozatala idején minden egyházkerületben tisztos javadalmat élveztek a püspökök, amely javadalmak azonban igen jelentékeny mértékben lecsökkentek, s így nyugdíjnak a püspöki javadalom terhére való megállapítása olyan további csökkenést eredményezne, amelyet az egyházkerületi közgyűlés nem tart megengedhetőnek.

Ebből az elgondolásból kiindulva az egyházkerületi közgyűlés a szolgálat alól felmentett püspök részére nem a püspöki javadalom terhére, hanem az egyházkerületi rendes költségvetés terhére állapítja meg a nyugdíjat.

Az egyházkerületi közgyűlés - figyelembe véve az 1941. évi 40. számú közgyűlési határozatban foglaltakat - a szolgálat alól felmentett püspök részére püspöki nyugdíj címén azt az összeget állapítja meg, amelyet a II. fizetési osztályba sorozott, tényleges szolgálatot teljesítő közszolgálati alkalmazott mindenkori élvez. A püspökök tényleges szolgálatuk idején természetesen nincsenek és nem is lehetnek az állami fizetési osztályba besorolva, mert a püspöki javadalmuk ettől tökéletesen független; és az egyházkerületi közgyűlés a tényleges szolgálatot teljesítő állami rendszerű II. fizetési osztálybeli közszolgálati alkalmazott mindenkori illetményeit találja a nyugalmazott püspök részére méltónak.

Az egyházkerületi közgyűlés kimondja, hogy fenti határozat dr. Ravasz László püspök úr személyére szól.

14. jkvsz

Dr. Ravasz László püspök nyugdíjazásával megüresedett püspöki tisztség betöltésére

(H) az egyházkerületi rendkívüli közgyűlés szavazást rendel el. A szavazatok a 9. pontban említett ideig és módon adandók be és a szavazás eredményének megállapítására a 9. pontban említett bizottság küldetik ki.

Egyházkerületi rendkívüli közgyűlés megbízza a szavazatszedő bizottságot, hogyha a püspöki tisztség betöltésénél senki sem nyerne el a szavazatok általános többségét, pótszavazást rendeljen el.

15. jkvsz

Egyházkerületi közgyűlésünk 16-1947. számú határozatával szavazást rendelt el egy zsinati lelkeszi rendes és egy zsinati világi rendes képviselőség betöltésére.

A szavazatok eredményének megállapítására kiküldött bizottság betérjeszti 1948. február hó 9-én tartott ülésének jegyzőkönyvét. E szerint a beküldött 624 érvényes szavazatból a zsinati lelkeszi rendes képviselői tisztség betöltésénél Vargha Tamás solti egyházmegyei esperes 617 szavazatot, s a zsinati

világi rendes képviselői tisztség betöltésénél Dobos Sándor dr. kecskeméti egyházmegyei gondnok 622 szavazatot nyert.

Egyházkerületi rendkívüli közgyűlés Vargha Tamás kunszentmiklósi lelkipásztor, solti egyházmegyei esperes zsinati lelkeszi rendes képviselőjének és Dobos Sándor dr. kecskeméti egyházmegyei gondnokot zsinati világi rendes képviselőjének jelenti ki s erről az országos református zsinat elnökségét értesíti.

16. jkvsz

Rendkívüli közgyűlés letárgyalván a tárgysorozatra kitűzött ügyeket, a XC. zsoltár első versének eléneklésével és Szabó Imre esperes buzgó imádságával az ülés véget ért.

---000---